

RESEBAROMETERN 2022

Reslusten som kom tillbaka

Ett år höll vi oss hemma på grund av pandemin. 2021, det andra coronaåret, tog utlandsresandet fart igen. Men det är långt kvar innan vi reser så mycket som vi gjorde innan viruset slog till.

2020, det första coronaåret, slutade vi nästan helt att resa utomlands. Fritidsresorna minskade med 84 procent – den största minskningen sedan andra världskriget. De flesta av de utlandsresor vi ändå gjorde under första coronaåret skedde i januari och februari då pandemin ännu inte brutit ut. Resten av året ägnade sig de flesta åt Svemester.

Men sommaren 2021, halvvägs in i det andra coronaåret, började vi resa utomlands igen. Antalet utlandsresor ökade fyrfaldigt (+430 procent) jämfört med året före. Det låter som imponerande stor ökning, men man måste betänka att det var i jämförelse med det värsta bottenåret för utlandsresandet i modern tid. Ännu reser vi inte som vi gjorde 2019, som historiskt sett var ett rekordår för utlandsresandet med 16 miljoner semesterresor till utlandet (inklusive barnens resor). För att komma upp i pre-coronanivåerna måste vi göra ytterligare cirka 4 miljoner resor. Frågan är *när* det kommer att ske. Eller *om* det överhuvudtaget kommer att ske.

På frågan varför man valde att *inte* resa 2021 svarade 47 procent att det berodde på krångliga restriktioner. Bara 36 procent sa att det är för att de var rädda för att bli smittade. Krånglet med PCR- och antigentester och risken att fastna vid en gränskontroll på grund av fel dokument överskuggade alltså rädslan för smitta.

När vi började resa utomlands igen i juli 2021 kan man ju tänka sig att vi valde andra destinationer än de vi gjorde före coronakrisen. Men nej, så var det inte. Då som nu går ungefär 9 av 10 resor till ett europeiskt land (inklusive Turkiet). 5 av 10 resor går till de länder som ligger allra närmast: Norge, Danmark, Tyskland, Polen, Lettland, Estland och Finland.

Senaste "normala" resåret, alltså 2019, var USA det enda utomeuropeiska land som tog sig in på svenskarnas tio-i-topp-lista (plats 10). Thailand (som länge legat någonstans mellan 15:e och 20:e plats) var vår näst vanligaste utomeuropeiska destination.

2020 reste praktiskt taget inte en enda svensk till USA (eftersom inga turistvisum utfärdades). Men 2021 tog det fart. Ifjol gjorde vi 85 000 resor över Atlanten. Låter det mycket? Det är ändå bara en femtedel så många som före coronabrottet.

Thailand har inte återhämtat sig lika mycket. Det beror förstås på att krav på karantän och PCR-test kvarstod längre, även om man redan sommaren 2021 förenklade resandet till ett litet antal populära stranddestinationer. Till Thailand reste förra året 34 000 svenskar, att jämföra med 208 000 år 2019. Tittar man på rekordåret 2010 ser man att tappet på lång sikt varit gigantiskt, för det året gjorde svenskarna 443 000 Thailandsresor.

I och med pandemin har Europas ställning som vår favoritvärldsdel stärkts. Inte så konstigt. Sommaren 2021 kom ju EU:s standardiserade vaccinationsbevis som gjorde det enklare att resa i vår egen världsdel. Såvida vi är vaccinerade har vi sedan dess sluppit testa oss inför besök i ett flertal EU-länder. Många utomeuropeiska länder behöll däremot krav på både karantän och tester för att släppa in oss. Få tyckte det var värt besväret.

Men Svemester är inget nytt.

– Svenskarna har alltid i huvudsak semestrat i Sverige. Vad som hänt under covid är att vi har rest mindre totalt sett, både i Sverige och till utlandet, säger Hans Remvig, turismanalytiker på Resurs för resor och turism som gör Resebarometern i samarbete med Vagabond och Europeiska ERV.

– Under pandemiåren, fortsätter han, har vi valt bort storstäder, och oftare tillbringat semestern i hyrda hus och egna fritidshus. Och vi har stannat längre tid i fritidshus än andra år.

Men vilka färdmedel har vi valt under pandemiåren? Trots klimatdebatten är flyg ännu det utan konkurrens vanligaste transportsättet. Under pandemin har bilen och tåget ändå fått ersätta en liten del av flygresorna. 2019, alltså året före coronan, gick 61 procent av våra utlandsresor med flyg, 2021 hade andelen flygresor minskat till 55 procent.

Men blev det någon vinst för klimatet? Knappast! De flesta som valde bort flyget tog bilen. Tågresandet ökar visserligen också, men betydligt blygsammare. Senaste decenniet har mellan 2 och 4 procent av utlandsresorna gått på räls. I fjol hade tågets andel ökat till 5 procent.

Men mycket talar för att andelen tågresor till utlandet kommer att öka 2022. Snälltåget har i år utökat sin trafik från Stockholm till Berlin och har dessutom kört direkttåg till österrikiska Alperna under vintersäsongen. Från och med sensommaren kommer dessutom SJ för första gången på 30 år köra direkttåg Stockholm–Hamburg med ligg- och sovvagnar.

Tittar man på tio-i-topp-listan över vilka länder vi åker till ser den nästan likadan ut från år till år, oavsett om det är pandemi eller inte. Spanien är och förblir vårt vanligaste semesterland när vi räknar semesterresor med minst en övernattnig. Inte ens vårt grannland Danmark, som det är så enkelt att ta bilen eller tåget till om man bor i södra Sverige, kan på allvar utmana.

När man tittar på varför vi vill åka utomlands på semestern är skälen desamma som vanligt. Vi reser av den enkla anledningen att vi vill komma bort från vår hemmamiljö och få att uppleva något annat än det vi har runt oss i vår vardag. Många av oss reser också för att komma till ett varmare och solsäkrare klimat och slippa frysa på semestern. 46 procent säger att när man börjar resa igen efter pandemin så det att få uppleva sol och bad vi önskar mest.

Näst vanligaste skälet till utlandssemesterresan är att vi ska besöka släkt. Det handlar både om att hälsa på exempelvis föräldrarna i semesterhuset på Costa del Sol och om nysvenskars besök hos släkt i det gamla hemlandet.

SÅ RESER VI I FRAMTIDEN

Pandemin blev inte den tankeställare när det gäller flygresandet som många hoppats på. 9 av 10 säger att de framöver ska resa lika mycket som vanligt. Men Ukrainakriget kan komma att ställa allt på ända.

Frågan är hur vi kommer att resa i år och nästa år. Det har vi förstås också frågat i Vagabonds Resebarometer. En hypotes har varit att pandemin varit en tankeställare som fått oss att ifrågasätta vårt utlandsresande på grund av flygets effekter på klimatet.

Men bara 9 procent svarar att de tänker så och därför kommer att resa mindre i framtiden. 20 procent säger att de tänker resa mindre, men av helt andra skäl. En majoritet av svenskarna (69 procent) planerar att resa precis som vanligt när alla restriktioner är släppta och munskyddskrav avskaffade. 20 procent svarar ändå att de planerar att resa på ett miljövänligare sätt. Det talar för något mindre flyg- och något fler tågresor i framtiden.

– Jag tycker mig ändå se att folk under pandemin börjat tänka i en mer miljövänlig riktning. Även Ukrainakriget har den effekten, eftersom det sätter fingret på vårt beroende av olja och fossila bränslen. Tillsammans har pandemin och kriget ruskat om hela systemet och lett till att miljöfrågan vunnit mark, säger Peter Fredman, professor i turismvetenskap på Mittuniversitetet i Östersund som bland annat forskat i hur friluftslivet och naturturismen förändrats.

– Intresset för att vistas i skog och mark har varit i princip konstant sedan sjuttioalet. Men friluftslivet har blivit mer mångfasetterat. Ökningen av olika former av aktiviteter har ökat exponentiellt. Det gäller såväl skidåkning som cykling och vandring. Nischerna har blivit fler. Nu är det toppturer, skateskidor, turskidor, terrängcykling, trailrunning och så vidare.

Representanter för resebranschen har siat om att semesterresandet kommer att vara tillbaka på "normala" nivåer först 2023 eller 2024.

– På lång sikt tror jag inte att vi kommer att förändra våra val av resmål, inte på grund av pandemin i alla fall. Förutsatt att den helt klingar av, vilket den ännu inte har, kommer den snabbt att glömmas bort och reslusten ta över, säger Peter Fredman.

Men sättet vi reser på ändå kan komma att förändras. Färre kommer att flyga, fler att välja tåget, framförallt gäller det inrikes resor.

Kriget i Ukraina har gjort prognosen för hur vi kommer att resa närmaste tiden osäkrare. Allt hänger förstås på hur länge striderna pågår. Generellt sett leder osäkerhet i världen till att vi bokar semesterresor som känns trygga. Det talar för fler Sverigeresor. Men eftersom risken finns för kalla och regniga Sverigesomrar kommer varmare breddgrader också stå högt i kurs, bara de känns trygga. Det talar för färre långväga resmål utanför Europa och fler resor till välkända destinationer i länder vid Medelhavet.

– Att vi på kort sikt väljer resmål som upplevs som säkra kan innebära att vi söker oss västerut, bort från kriget, säger Peter Fredman.

Det betyder något färre resor till östra Europa och fler till västra. Det känns ju tryggare att röra sig bort från konflikten än i riktning mot den.

– Men resandet till östra Europa är å andra sidan inte så stort, så det kommer inte att påverka helhetsbilden så jättemycket, säger Hans Remvig.

Turismprofessorn Peter Fredman tror att resandet generellt sett och på lång sikt kan fungera som en motvikt till krig och konflikter.

– I min nisch som är friluftsliv ser vi att de som vistas mycket i naturen lär sig att förstå och uppskatta den. Det kan leda till att de mer benägna att också skydda den. Det finns skäl att tro att det sker en liknande process i mellanmännsliga relationer, säger han och fortsätter:

– Resande och turism kan därför vara en faktor som motverkar spänningar mellan kulturer och minskar risken för krig. När gränser stängs och kulturer isoleras, som i Ryssland, ökar missförstånd och vanföreställningar. Då byggs det upp spänningar.

Så görs Resebarometern

Vagabond har publicerat Resebarometern årligen sedan 2010. Den är Sveriges enda oberoende undersökning av svenskarnas resvanor. Resebarometern, som i år görs i samarbete med Resurs för Resor och turism och Europeiska ERV, är en totalundersökning som räknar antalet fritidsresor oavsett resebolag, bokningsmetod och transportsätt. Årets undersökning genomfördes i januari 2021. Vi använde oss av en så kallad rekryterad webbpanel. Rekryterad betyder att man inte kan anmäla sig själv till panelen, vilket är viktigt för trovärdigheten. Totalt har vi frågat **7 500 personer**. 2 450 av de svarande hade åkt utomlands. 84 procent av dem hade åkt på en fritidsresa med minst en övernattnig. Resebarometern mäter utlandsresor som görs av svenskar från 18 år och uppåt.

PANDEMINS OCH KRIGETS EFFEKT PÅ RESANDET

På kort sikt:

- Fler resor till resmål som upplevs som säkra
- Fler resor västerut.

- Färre resor till Asien och östra Europa.
- Fler reser till väst- och sydeuropeiska länder. Kanske också till Nordamerika.
- Mer Svemester.

På lång sikt:

- Kriser glöms bort, utlandsresandet återgår till att se ut som före pandemin.
- Ökat miljömedvetandet.
- Färre flygresor, fler tågresor som effekt av ökat miljömedvetande och nya internationella tåglinjer.
- Färre resor till överturistifierade hotspots. Gäller både Barcelona och Kebnekaise.
- Fortsatt ökat intresse för aktiviteter i naturen.

Svenskarnas resande senaste fem åren

År	Antal utlandsresor (+18 år)*
2017	11,6 milj
2018	11 milj
2019	12 milj
2020	1,9 milj
2021	8,2 milj

* Läger man till barnen (0–17 år) blir totalsiffran cirka 33 procent högre.

Tio-i-topp-listan

Land (förra årets placering)	2021	2020	2019
1. SPANIEN (1)	1 013 000	298 000	1 827 00
2. TYSKLAND (4)	479 000	106 000	899 000
3. DANMARK (2)	469 000	161 000	1 136 000
4. GREKLAND (6)	362 000	71 000	676 000
5. FINLAND (3)	300 000	112 000	633 000
6. ITALIEN (9)	272 000	65 000	634 000
7. NORGE (10)	247 000	61 000	466 000
8. FRANKRIKE (7)	214 000	69 000	476 000

9. TURKIET (14)	187 000	41 000	247 000
10. STORBRIANNIEN (8)	132 000	69 000	532 000

Fick covid-19 dig att ställa in en planerad resa?

Ja	47%
Nej	53%

Varför reste du inte under pandemin?

Risken att drabbas av krångel på resan pga restriktioner	47%
Risken att smittas	36%
Egen smitta	7%
Närståendes eller annans smitta	6%
Övrigt	3%

Påverkar klimatkrisen hur du reser?

Nej, jag kommer att resa lika mycket som före pandemin.	49%
Ja, men jag kommer att resa lika mycket som före pandemin, bara byta till miljövänligare transportsätt.	20%
Ja, jag kommer att resa mindre efter pandemin.	20%
Ja, jag kommer att resa mindre – pandemin har varit en tankeställare som lärt mig att jag inte måste resa som före pandemin.	9%
Annat	2%

Hur reste du utomlands?

Flyg	55%
<i>Varav reguljärt</i>	35%
<i>Varav charter</i>	20%
Egen bil eller husbil	22%
Färja/fartyg/kryssning	9%
Tåg	5%
Buss	3%

Fritidsbåt	2%
Motorcykel/moped/cykel	3%
Snöskoter	1%

Med vem eller vilka reser du?

Enbart med personer från det egna hushållet	54%
Med vänner	17%
Med släkt	14%
Med kompisgäng	4%
Med särbo	4%
Ensam	4%
Med förening	1%
Med arbetskollegor	1%
Annat	1%

Har din syn på behovet av reseförsäkringar förändrats som en följd av covid-19?

Behovet av reseförsäkringar är oförändrad och är inte viktigare än tidigare	40 %
Reseförsäkringar har blivit viktigare	19 %
Har insett behovet av reseförsäkringar	16 %
Har redan sett över våra reseförsäkringar inför framtiden	13 %
Har inget behov av reseförsäkringar	12 %

Hur ser du på pandemiskydd i samband med reseförsäkringen?

Det behövs inget separat pandemiskydd	39 %
Pandemiskydd bör ingå i reseförsäkringen, men till en högre premie	37 %
Skulle överväga separat pandemiskydd i tillägg till reseförsäkringen	24 %

När på året reste du?*

Januari	5%
Februari	2%
Mars	3%
April	4%
Maj	5%
Juni	8%
Juli	14%
Augusti	16%
September	13%
Oktober	11%
November	9%
December	9%

* Vilken månad avslutades resan?

Hur bodde du på utlandssemestern?

Hotell, B&B eller pensionat	47%
Hos släkt	13%
Eget fritidshus eller egen semesterlägenhet	10%
Hyrat privat hus eller lägenhet	10%
Hos vänner	5%
Campade	4%
På kryssningsfartyg	4%
På färja/fartyg, tåg, i personbil eller buss	3%
I fritidsbåt	2%
Konferensanläggning/kursgård	1%
Vandrarhem	1%

Vad var huvudsakliga syftet med resan?*

Komma bort	12%
Träffa släkt	16%
Få lugn och ro/avkoppling	11%

Träffa vänner	8%
Vistas i eget fritidshus eller lägenhet	4%
Sola och bada	4%
Vara i storstadsmiljö	3%
Kultur	3%
Nöje och underhållning	3%
Äventyr och spänning	3%
Vara i naturen	3%
Uppleva avskildhet	2%
Delta i planerad mat- och dryck-aktivitet	2%
Känna gemenskap med andra	2%
Köpa saker och ting	2%

* *Endast ett svar möjligt*

Kontakter: Per J Andersson, redaktör på Vagabond, 070-653 50 82, Hans

Remvig, rese- och turismanalytiker, 070-542 35 60, Andreas Sandin, Europeiska

ERV, 0706-20 12 93.